

Հ. ԼԵՃԱՐԵԱՆ

14548

13
ՀԱՅԿԱՅԻՆ



ՅՈՒՇԵՐ

ՀՈՒԷՐ

ՍԻՐԵԼԻ ԲԱՐԵԼԿԱՄԻՍ

Պ. Վ. ԴՐՕՇԱԿԻՐԵԱՆԻ



1929

ՏԿԱՐԱՆ ԹԱԳԻՈՐ

ՄԱՐՍԷՅԻ

891.99

G-27

2003

831-39

9-27

u8

Ղ. ՆԱԶԱՐԵԱՆ
ՍՄԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳԵՂԱՐԱՆ

Յ Ո Ւ Շ Ե Ր
ՍՄԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳԵՂԱՐԱՆ

Նուէր սիրելի բարեկամիս
Պր. Վ. ԴՐՕՇԱԿԻՐԵԱՆ



1929

Տպ. Թ. Խաչիկեան - Մարտի, 1929
— 17, ռիւ տէ Տովնիքէն —

5170

Մ Ե Ր Կ Ե Ա Ն Ք Ը

Ա՛խ, որք ընկեր, այս աշխարհի
Վրայ ապրինք որքան որ
Պիտի չը պակսի ցաւն ու վիշտը
Մեր սրտերէն ամէն օր :

Քանի որ մեր սրտերուն մէջ
Լեցուն է խոր ցաւն ու վիշտ,
Մեր կեանքն համակ տխրութիւնով
Ու ցաւազին կ'անցնի միշտ :

Գ Ը Ր Է Ը Ն Կ Ե Ր

Մեղամաղձոտ վայրկեաններուս՝ ընկերդ իմ,

Ո՛հ, քեզմէ դատ չունիմ ոչ մէկ մտերիմ

Որ գըրէ ինձ երկտող մ'անուշ սիրալից

Ու ըստփոփէ անմխիթար հէք հոգիս :

Ընկեր կեանքի մեծ պայքարին մէջ հիմայ

Սիրտս յուսահատ կը հառաչէ ու կուլայ . . .

Գըրէ ընկեր, գըրէ տողեր յուսածոր

Այդ տողերուդ յորդումներովն ամէն օր

Իմ յար լացող խոցոտ սրտիս սիրաբոյր

Ըստփոփանքի զուարթ ցոլքեր ցոլացուր :

Ընկեր, սիրտս ամէն իր'կուն, առաւօտ

Հայրենաշունչ երկտողերուդ է կարօտ :

Ճամբաս հիմայ պաշարուած է խաւար, մէք՝

Ա՛հ, կը վախնայ այս սարսափէն հոգիս հէք,

Բայց երբ տողերդ իբրեւ ծագող լոյսեր վառ

Մէզին մէջէն հոգւոյս վերեւ մաղուին յար՝

Լոկ այն ատեն գիտեմ ընկեր, հոգիս քաջ

Իր մուրթ ճամբէն պիտի քալէ դէպ յառաջ :

Գըրէ ընկեր, գըրէ տողեր յուսածոր,

Այդ տողերուդ յորդումներովն ամէն օր

Իմ խոր լացող, խոցոտ սրտիս սիրաբոյր

Ըստփոփանքի զուարթ ցոլքեր ցոլացուր :

Ընկեր սիրտս ամէն իր'կուն առաւօտ

Երգող հոգիս երկտողերուդ է կարօտ :

Ն Ա Մ Ա Կ Դ

Իմ սրտակից և թանկագին որբ ընկեր

Ստանալով դրկած նամակդ անուշիկ,

Հէք սրտիս մէջ կարծես արեւ անհամբեր

Սփռեց իրեն խինդ շողերն ցոլացիկ :

Որ անհամբեր սպասումի իմ հոգին

Պահարանը կամացուկ մը պատռելով

Մէջէն փութով հանեց նամակդ սիրածին

Ու գայն կարդաց քաղցրահնչիւն բարբառով :

Նամակդ սիրոյ մեղրածորոր ալ մըն էր,

Որ կը յորդէր այնքան անուշ և վճիտ,

Ծարաւակէզ որուն անյադ սիրտս ընկեր

Կ'ըմպէր անկէ քաղցրորդէն շիթ առ շիթ :

Ականակիտ հայլոյն մէջ իր մեղրածոր

Կը ցոլանար էութիւնըդ հոն համակ

Եւ սիրտս կ'ուզէր ըմպել, դառնել վերջն անոր

Բայց վերջ չունէր և ո՛չ ալ ծայր իր յատակ :

ԵՔԷ ՀԱՌԱՏՔԸ ՁԸԼԼԱՐ

Ըսէ՛ ընկեր ինձ ո՞վ պիտի ըստիտէր,
Թշուառ սիրտըս, այն օրերուն, ուր տխուր
Վայրկեանները, կը բերէին հոգւոյս լուր
Վըտանգէն ուր, ցոլումի հով կը կոչուէր :

Ըսէ՛ Վարդան, որո՞նց հոգին իբրև լոյս,
Սարսափելի այդ խաւարին մէջէն վառ,
Պիտի մաղէր իրեն ցոլքերը պայծառ,
Որպէս հոգիս աչերն յառնէր դէպի յոյս :

Ըսէ՛ հոգի՛ս ո՞ր պարիկը երագէս
Մէջ պիտի գար գիշեր մը, և ջերմագին
Համբոյրներով քաջալերէր իմ հոգին
Ու ցոյց պիտ տար մեծ արշալոյսն իտէալիս :
Եթէ հաւատքը չըլլար :

1926

Հ Ո Գ Ի Դ . . .

Վ. ԳՆԴՈՒՆԻ - ին

Հոգիդ երկրային անվերջ խորհուրդի
Աղբիւր մէջ յատակ,
Հանդարտ կը յորդի զգացումներդ
Խորանին տակէն :

*

Ես հէջ բանուոր մը կեանքի պայքարի
Փոթորկին մէջէն՝
Կը տեսնեմ աղուոր աղբիւրդ վճիւտ
Մօտիկ կը հոսի :

Սրտի պապակով կը վազեմ իր քով
Ըմպելու անկէ . . .
Կը ծռիմ ըմպել, հէ՛յ յիշատակներ,
Յոյզով ու յոյսով գանկս կը վարեն :

1926

Ս Պ Ա Ս Ս Ո Ի Մ . . .

Միս մինակ եմ արտին մէջ,
Կ'աշխատիմ, բայց անձկագին
Աչերս կ'յառնեմ մերթ անվերջ,
Դէպի կապոյտ ան ուղին.

Ու կը սպասեմ անհամբեր . . . :

Եւ կը սպասեմ ծաղկերբեր,
Բացուող կանանչ գարունին՝
Ծաղոյ անհուն լուսաբեր
Ձքնաղ այգին արեւին
Վառ յոյսերով անհամբեր :

ԱՆԾԱՆՕԹ ԾԱՂԻԿԻՆ

Երբ այն օրը քեզ տեսայ,
Ճիշդ այն պահէն սկսեալ
Քու անսահման և անշէջ
Սէրըդ, ո՛հ, տաք սէրըդ ծով
Տաք սիրոյս հետ խառնուեցաւ,

Վառ սիրոյս հետ արեցաւ :
Ու այն օրէն սկսեալ,
Մինչև այսօր տակաւին,
Իմ տաք սէրըս ծով սէրէդ
Կ'ըմպէ նեկտարն անհուն :

Ինչպէս մեղուն սիրահար
Էն գեղեցիկ ծաղիկին . . .
Ծաղիկներուն մէջէն դուն
Հոժ սէր սփռողն եղար մին :

Եւ իմ սէրս ալ զերթ մեղու,
Գեղեցկութեանդ այն պահուն
Եկաւ ընդհուպ թառեցաւ
Հոժ սէր սփռած բաժակիդ,

Մէջէն հիւթը քաղցրանոյշ
Անյազօրէն ծրծեց այն :
Եւ դեռ մինչև այսօրս ալ
Ան կը ծրծէ քաղցրօրէն . . . :

1926

Խ Ո Ս Տ ՈՒ Մ

Քո՛յր, այս զիշեր՝ տրամաթախիծ
Երագներուս ճամբուն մէջ . . .
Լուսածագին խորհուրդաւոր
Յուքերուն հետ միասին
Կը պատկերի նկարդ աղուոր,

Ճառագայթի մը հանգոյն
Գերերջանիկ մանկութեանս
Յուշերուն պէս զուարթուն
Նկարդ անուշ և սիրուն :

Ու քո՛յր հիմայ
Պանդուխտ հոգիս
Վերյիշում մը կ'ունենայ
Հրաժեշտիս ա՛ն օրերուն

Որ քեզի հետ միասին
Լիբանանի մշտադալար
Մայրիի մը շուքին տակ
Մինչև իր՝ կուն քով քովի
Նստած էինք տխրութեամբ :—

Ու հո՛ն տրտում . . .
Յորդանոսան արցունքներուդ
Կաթիլներովն հոգիիս
Կ'ըսէիր թէ «Երբ որ երթաս
Պիտի մոռնաս ընդհուպ զիս»,
Եւ իմ հոգիս դողդոջ ճայնով
Կուտար քեզի սլառասխան.
«Ո՛չ, սիրելիս, ուր որ երթամ

Չքեզ երբէ՛ք չեմ մոռնար.

Սա մեր գլխուն վերե փայլող

ԱՐԴԱՐԱԾԻՆ՝ արեգին

Շողերն ըլլան մեզ վկայ,

Որ ես զքեզ պիտի երբէ՛ք չմոռնամ . . . :»

1926

.....

ԴԵՌԱՏԻ ՀԻՒԱՆԴԱՊԱՀՈՒՀԻ - ԻՆՈ

Ա՛հ, սոսկալի մահադէմ,
Գեհեհին մէջ ո՛վ պարիկ,
Առջի անգամըն էր որ
Գլուխս վեր վերցուցած,
Բացած աչքերս մեղմօրէն
Կը դիտէի շուրջըն իմ,
Կը տեսնէի միայն քեզ :

Ա՛հ, հիւանդ դանկա դարձեալ,
Տալով տանջանք չարաչար
Ան ահոելի մահառու
Գեհեհին մէջ անդադար
Կը դիտէի շուրջըն իմ,
Կը տեսնէի միայն քեզ :

Ու դո՛ւն դարձեալ խոհերուն
Մէջ, մի դժգոյն տխրացոյց
Մոմի մը պէս պլպլուն
Կը ցոլայիր անդադար
Առջեւը միշտ աչքերուն :

Սմէն անգամ որ զքեզ
Կը տեսնէին աչքերն իմ,
Մէկէն հոռիւ խոռոված
Կը սոսկայի ես քեզմէ :

Կը սոսկայի ես քեզմէ,
Որովհետեւ կարծելով
Թէ հրէ՛շ ես երկնային,
Եւ կամ արդեօք մահառու

Շո՞ւնչ մըն ես դուն անմոլոր
Որ երազատես աչքերուս
Առջեւ կեցած անողորք . . .

Եւ նոյնպէս ալ հիւանդոտ
Գլխուս վերեւ սաւառնող
Հոսկ մահը՞ն ես, որ եկած
Առնելու լոկ նորաբողջ
Հէք պատանի կեանքըն իմ :

*

Այո, իրաւ ո՛վ պարիկ,
Դուն աչքերուս առջեւ հոն
Ինծի էիր երեւցած
Մի լուսավազմի տեսիլքով,
Բայց ատիկայ էր անուրջ
Որ գեհենին մէջ անդուլ
Կ'երազէի տխրօրէն . . . :

Սակայն, ո՛չ մահ ո՛չ հրէշ
Ձի կար առաջն աչքերուս
Երբ արթնցայ խոր քունէս :

Ալ մահին տեղ դուն էիր,
Որ իմ գլխուն վերեւէն
Կը նայէիր միջամած
Երազատես աչքերուս :

Ու ես թէեւ իմ քունէս
Չարթնած էի այն պահուն,
Բայց աչքերս տակաւին
Այն անարկու տեսիլքէն
Կը դողային սոսկումով :

Ալ առաւօտ էր արդէն,
Որ արեւը անհունէն
Կամաց, կամաց կը ծագէր,
Իր առաջին լուսավառ
Անթիւ շողերն կ'արծարծէր :

Նա կ'ողողէր համօրէն
Լիբանանի ետեւի
Հորիզոնէն գեղափայլ,
Կը ցոլային առաջին
Իր շողերը բիւրաւոր :

Պատուհանըս ալ արդէն
Բաց էր, ինչպէս այն առտուն՝
Երբ ցոլքերը արեւուն
Գեղեցկալից ու դալար
Սաղարթալից ծառերուն
Մէջէն թեւ, թեւ համօրէն,
Կը մաղուէին հեշտանքով
Պատուհանէս դէպի ներս :

Բայց ո՛չ թէ իմ որբամաշ
Ու խոցոտուած սրտիս մէջ . . . :

1926

Ա. Ռ. Լ. ՈՒՍԻՆ

Ըսէ՛ Լուսին, իմ անկէ
 Հեռանալէս ի վեր արդեօք ան կուգա՞յ
 Լիբանանի այն դալար,
 Հսկայ ծառին տակը, ուր
 Որ շատ անգամ գիրկ գրկի
 Վայելքն ունեցանք հաճոյքը կեանքի :

Ըսէ՛, խնդրեմ, հիմակ ալ
 Այն օրերուն պէս զուարթ
 Իմ այն եղնիկը չքնաղ
 Ո՛ր իմ սիրոյս կըրակէն
 Իրեն սիրտը հրդեհած,
 Գիշերները մեն մենակ
 Սիրոյ մեր սուրբ ուխտավայրը կ'ուգա՞յ
 այցի :

Եւ դուն ալ արդեօք
 Կը վերյիշե՞ս՝
 Իմ հին, պայծառ գիշերներուն՝
 Եւ յուշերուն Լուսնկայ,
 Որ մենք այն յաղթ ծառին տակ
 Կը նստէինք քով քովի,
 Եւ գեփիւռի քաղցրիկ շունչովը զիրար
 Յանկարծակի կը գրկէինք ու ահա
 Հեշտանքի ծովը կը ցնծար :

Ըսէ՛ ինձի կը վերյիշե՞ ան
 Երբ նախանձոտ
 Ձերթ գիշերուան հետաքրքիր
 Չար ոգիի մը նման,

10464-57

Այն սէզ ծառին մեր վերև
 Թռչունի մը լայն թեւերուն պէս փռուող
 Ծածկող դալար սաղարթներուն մէջէն
 մերթ

Պատանքուած ճերմակ զլխովդ
 ուրուական
 Մեզ գաղտնաբար կը դիտէիր, կը յիշե՞ս :
 Անկէ վերջ չար ամպն զքեզ կը ծածկէր,
 Այլայլումի սոսկումի
 Բոլոր ալիքները ծովուն
 Կատաղութեամբ՝ ծովեզերք
 Եղող անմեղ ժայռերուն
 Վերայ ահա յարձակելէն վերջ ընդոստ
 Փըշուր, փըշուր կ'ըլլային :

Այն գիշեր, այն ծառին տակ,
 Ուր սիրոյ
 Լոկ ուխտավայր մ'էր կոչուէր.
 Առջի անգամն ահա հոն
 Մեզ պաշարող սարսափներու ընդմէջէն
 Մեզի համոզող սոսկ ձայնի մը
 Հնչիւններուն միջոցաւ
 Կը ճանչնայի, ինչպէս ըսի քեզ Լուսին,
 Ո՛չ թէ Սարսափ . . .

Այլ բարի սիրտ մը համակ,
 Որ նուիրուած մեզ պէս լոկ
 Անմխիթար հեծեծող խեղճ սիրազուրկ
 Հէք սրտերու սփոփման :

Հիմակ ալ ո՛վ բարի սիրտ, ո՛վ իմ Լուսին
 Հեռացած երբ կը գտնեմ



Ինքզինքըս այս օտար
Երկրին անբոյր, չոր հողերուն վրայ
մերկ . . .

Ա՛խ կը քաշեմ, ախե՛ր բիւր
Մարդկութեան պիղծ արդարութեամբը
հալածուող

Եւ Քրիստոսի էութեան պէս ծաղրուող
Այս սիրագուրկ էութենէս ամէն օր :

Օ՛, երբերմն որ միայն
Պայծառ գիշեր մ'աստղազարդ
Գլխուս վերեւ կ'ունենամ
Անձկակարօտ սպասումովս անհամբեր
Կ'ըսեմ «հիմայ պիտ ծագի . . . »
Ծագելէդ վերջը ահա
Այս հարցական վերջիշուններովս
տխրադին

Կ'ըսեմ, ըսէ՛ «իմ Լուսին . . . »

Զի անհամբեր եմ անոր,
Միշտ կարօտին պատակով.
Ուստի, քեզմէ կ'սպասեմ լուր մը առնել
Որ ա՛հ, միայն, ա՛հ, միայն
Կարողանամ տուած տխուր կամ ուրախ
Լուրիդ ոգովն սփռիլ գէթ՝
Մոխրադամբան էութեանըս սիրտը հէք:

Ուստի, վստա՛հ եմ, վստահ
Որ դուն ինծի պիտի երբե՛ք չի մերժես,
Ինչ որ հիմայ պիտի խնդրեմ քեզմէ ես:
Ըսէ՛, խնդրեմ, իմ հին պայծառ

Գիշերներուս՝ և յուշերուս Լուսնկայ,
Արդեօք անոր խեղճ հոգին
Կ'այցէ՞ ան ծառին տակ,
Եւ այժմ ո՞ւր կ'երազէ . . .
Հեռո՞ւն . . . թէ ոչ մօտը եղող մշուշին
մէջ . . .

Ըսէ, խնդրեմ, իմ հին պայծառ
Գիշերներուս և յուշերուս Լուսնկայ :

1927

ՅՈՒՍՍՆԱՏՈՒԹԻՒՆ

Ո՛վ ոգի :

Օ՛, դո՛ւն նորէն այս գիշեր,
Ուրուականի չար երեւոյթ մի՛ առնեք,
Ու մի՛ զարնեք, մի՛ զարնեք զուր տեղը
Խըցիկիս դուռը փայտէ :

Յոյսըդ կտրէ՛ դժբանս առջեւ սպասելէն
Զի երդուած եմ չի բանալ,
Քանզի այդ «բաց» ձայնըդ հիմայ
Հին յուշերուս մեծ սուրբ գիրքը
Թերթատեց . . .

Ու ճանչցայ քեզ, լաւ ճանչցայ,
Ահա այս պահուն յուշերուս՝
Մեծ սուրբ գիրքը ձեռքերուս մէջ ու
Բացած եմ զայն, էջ առ էջ
Թերթատելով՝ լի սարսափով կը
կարդամ . . .

Եւ կը յիշիմ, կրակի օրն այն բոլոր
Որ նեղ խուցիս նեղ անկիւնին առնթեր
Մօտեցար ինձ խոժոռադէմ :

Ա՛հ, ի՛նչ տեսնեմ, ի՛նչ տեսնեմ.
Ուրուականի սարսափներովդ ահաւոր...
Ինչպէս անձ մը լրբենի
Կոյս մը առած իր երկաթէ
Բազուկներուն մէջ ըռնի . . . :
Անխղճօրէն հոն տանջեցիր չարաչար :
Գընա՛, հիմա, գընա՛ դուն,

Հոս մի՛ կենարդրանս առջեւ պարագտեղ
Երդում ունիմ ես այսօր, երդում ունիմ
ահաւոր,

Երբեք, երբե՛ք չի բանալու
Հաւատքի դուռն հոգիիս :

.....

Խ Ո Ր Հ Ո Ւ Ր Գ Ը

Յիշատակներու բարձունքին վերէն
Կը դիտէ հոգիս խորհուրդ մը թաղուն,
Որ կը երկարի անդունդին մէջէն
Եւ կը ժպտի ինձ կոյսի մը դէմքով :

Օ՛, հոգիս կ'ուզէ ընդհուպ իջնել հոն
Գրկելու ընդոստ պարիկն անձկութեան,
Բայց ան կը ձայնէ «կեցի՛ր, կեցի՛ր հոն,
Մի՛ փորձեք իջնել անդունդն անիրաւ :

«Քեզ պէս քանինք
Ուզեցին իջնել անդունդը անվերջ
Որպէսզի տիրանան կուրծքիս կուսական :

«Եւ որովհետեւ էութիւնս անգին
Մազնիսողական ուժի զօրութեամբ
Կը քաշէ ինչ որ սէր է մարդկային,
Բայց միշտ կը խաբուին մանկան մը նման» :
1927

Ա. Ռ. Ա. Ս Տ ՈՒ Ա. Ծ

Տէ՛ր, ո՛հ, հոգիս թող չի հալածի կ'աղաչեմ,
 Սարսափը ալ այժմ հերիք ըլլայ թող
 Յոյց տուր ինծի զուարթ գէմքը գթութեան,
 Զի հէք սիրտս դառնացած է ցաւերէն:
 Սէգ լեռներէն գիս քըշեցիր մի՛նչեւ հոն՝
 Ուր առջեւս ելաւ անդունդը նըսեմ,
 Որուն անվերջ խորունկութիւնն իբրեւ ձօն
 Ա՛հ, հոգիէս ուղեց ճաճանչն այն վսեմ:
 Տէ՛ր իմ, միթէ կրնայի՞ ես մերժել այդ
 Պահանջած քաղցըրավառ շողը հոգւոյս:
 Քանի չի կար առջեւս ուրիշ . . . այլ անծիր
 Անդունդը լոկ, որ սեւ քառսը լեցուած:
 Տէ՛ր, ո՛հ, հոգիս թող չի հալածի, կ'աղաչեմ. . .

1927

Պ Տ Ո Յ Տ . . .

Այն իրիկուն իրեն հետ:
 Մայիսեան բիւր երբնեւանդ
 Ծաղիկներու քովէն յուշիկ քայլերով
 Մայրամուտի հուսկ ոսկեփայլ
 Շողերուն մէջ թաղուած՝
 Ուղղուեցանք դէպ այդեստան . . .
 Եւ գեփիւռի մեղմ շունչով իրիկուն
 Մենք հրճուանքով ինչպէս արդէն
 Իրենց անուշ ըոյրէն, թոյրէն գինովցած . . .
 Այգիներէն ու արտերէն մարդիկ համակ
 Շտապելով ալ ծայր տուած դէպի գիւղ
 Մայիսեան զով իրիկունով:
 Վերջալոյսի վայրկեանները հետդհետէ
 Կը բերէին հորիզոնի գրկին վրայ
 Պղինձէ հուր ճառագայթներ հուսկ աղօտ:
 Ու անսահման երկնից մէջէն
 Հրաշքներու շարքերն անթիւ,
 Հրադհետէ իրենց վրճիտ
 Աղամանդեայ շողերով
 Կը ցոլային անձկանօք . . .
 Ու լուծի՛ւնն ամէն կողմ
 Ալ սկըսեր էր տիրել,
 Երբ մենք եկած քով քովի
 Որթատունկի թուփի մը տակ խնկաբոյր . . .

Ու նոյն պահուն երազներու
 Ոսկի վայրկեանն ալ կարծես՝
 Պատրաստ կեցած կ'ուզէր ընդհուպ
 Իր ափին մէջ մեր դեռատի
 Որք սրտերը օրօրել . . . օ՛, օրօրել . . .
 Ու մե՛ղմ սիւքը իր շունչովը կուսական
 Ամէն անգամ որ փչէր,
 Կը գգուէր իր ոսկեթել և գանգուր
 Երկար վարսերը թովիչ,
 Նոյնպէս ալ իմ գինովի
 Ու սիրացայթ վառ ճակատըս քրտնաթոր :
 Ո՛հ, ի՛նչ ժամեր երջանկութեան
 Ու վայրկեաններ արբեցումի :
 1926

Մ Ո Ւ Տ Ք Շ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն

Ո՛հ, Գուն ո՛վ Մայր, հերիք նստիս այդ ամայի
 դաշտին մէջ,
 Ետեւդ Մասիսն ու առջեւդ ալ Արարատը, որ անվերջ
 Իր մթագնած հորիզոնով կը պատէր քեզ ո՛վ Մայր իմ,
 Ամայութի՛ւնն արդեօք կ'ուզէր քեզ հետ ըլլալ մտերիմ
 Որ Գուն նստած իր ծոցին մէջ, գլուխդ քարշ
 տրտմագին,
 Կը խոկայիր անվերջօրէն այդ դաշտին մէջ անծկագին.
 Ս՛, ալ հերի՛ք Թագ աչքերով արտասուես Գու դարէդար
 Այդ աւերակ, անծայրածիր դաշտերուն մէջ անդադար:



Արդ, Լաց - ողբի վայրկեանները զերթ մի տխուր սին
 երագ,
 Թեւեր առած ու գլխափակ անհունին մէջ վազ ի վազ
 Ո՛չ կանգ կ'առնէ եւ ոչ ետին նայելու իսկ չի դառնար
 Այլ կը Թռչի . . . ինչպէս նաւ մը ովկեանոսին վրայ յար:



Արդ աչքերդ արտասուեաթոր ետիդ դարձուր ու նայէ
 Թէ, ինչպէս վառ արշալոյսի հոյլ ցոլքերը ոսկեղէն
 Որ բարձրաբերձ Արարատի ձիւնամարմար կատարէն
 Ո՛հ, կը մաղուին զերթ անձրեւի կաթիլներուն
 մաքրաբոյր,
 Ու կը վանեն դեռածաղիկ որք սրտերէն սուգ եւ մուր.
 Ամէն կողմէ վիշտ, ցաւ, Թախիծ կը փարատին,
 կ'անհետին,

Եւ անոնց տեղ ձիւթենիի դալար ճիւղեր կը փթթին....:

Ու կը յուզէ բոլոր անոնց՝ որոնք սարէն ու ձորէն
Աւ կը դառնան դէպի շէն գիւղ, Մայիսեան զով
իրիկունով

Աշխտանքէն արդ քրտնաթոր սասաիկ յոգնած
քայլերով,
Իսկ անդիէն տերեւախիտ ծառոյ մէջէն հեշտալի
թռչուններու քաղցրահնչիւն գեղգեղանքը կը լսուի,
Յետ բերաւոր անուշաբոյր ծաղիկներն ալ գոյնզգոյն,
Դաշտերուն մէջ, արտերուն մէջ հոտ կը սփռեն օրն
ի բուն:

Մեր սիրելի կարաւանը անոնց բոյրէն գինովցած,
Զմայլանքի վայրկեանները զմեզ ընդհուպ պաշարած.
Ո՛հ, ի՛նչ յուզիչ եւ զգլխիչ տեսարաններ յարութեան
Կը պարզուին մեր աչքերուն առջեւ ընդոստ մայրական
Ու կը քալէ, միշտ կը քալէ մեր սիրելի կարաւան . . .
.

Աւ ցնցուէ՝ տեղէն ո՛վ Մայր, քաջալերուէ ու սիրտ առ,
Քանզի ահա Արարատի հորիզոնէն՝ քու ԹՊՂԱՌ
Բեկորներուն կարաւանը ահաւասիկ կ'երեւի
Զերթ արեգին ինչպէս որ երբ հորիզոնէն կը ծագի :

Ոտքի ելիր եւ ծոծրակիդ վերեւ ցրուած գեղաբոյր
Թանկ ոսկեթել երկար վարսերդ ժողուէ ո՛վ Մայր,
Ժողուէ լուռ,
Քանի որ դեռ չեն մօտեցեր քեզի, շուտով պատրաստուիր
Անմեղութի՛ւն ձեռքերովդ մէջ բռնած մեզի դէմ ելիր
Եւ դիւթական սիւքախառն կոչնականերուն մեղեդին,

Զիւ ձայներով արդարութի՛ւն կ'արձագանգեն աւչորս
դին.

Կը ձայնակցին ամէն անոնց որոնք իրենց հարազատ
Տիգրաններու, Տրդատներու ժամանակին յար ազատ
Որոնք ապրած եւ կ'ապրէին մէկ հաւատքով, մէկ
յոյսով,

Որպէս ժայռեր փրփրադէզ անվերջ ալեաց դէմ կեցող
Այսպէս անուշ եւ խօլական դողանքներով մայրական
Կը հրաւիրեն ջերմ գորովով դէպի երկիր սեփական :

Անդ ցնծութեան մէջ կը խայտայ սէգ Մասիսը ալեւոր
Տեսնելով իր նոր գարունը ու նոր կեանքը լուսաւոր,
Անխոնջօրէն գեղուհացած բնութեան մէջ ամէն ինչ,
Նոյն իսկ գլխուն վերեւ անծիր գմբէթածեւ երկինքն
ջինջ,

Որ կը շողայ իր ոսկեփայլ արեգակովն հրավառ,
Եւ աստ ու անդ ան կը սփռէ բիւրեղ ցոլքեր անհամար :

Սաղարթախիտ անտառներու մէջէն հոսող մարգարիտ
Առուակներու ջինջ ու զուլալ փրփուրները շիթ առ շիթ,
Կը գլորուին գերթ կոյսի մը այտերն ի վար շար ի շար
Սարեր, ձորեր կարկաչելով կ'անցնին, կ'երթան
անդադար :

Երեկոյեան սրինգներուն մեղրածորան մեղեդին
Զերթ հեզասահ կարկաչացող առուակի մը գլգլանքին,
Կը սահի մեղմ Մայր բնութեան լայն ծոցին մէջ
տրամօրէն
Քանզի մենք քու խեղճ, հարազատ բեկորներովդ
կարաւանն

ի որ այսօր օրօր, շորօր հնչիւններով դիւմեկան,
կը մօտենանք հետզհետէ դէպի զքեզ հոգեմով,
վեց ամաւոր մեծ դարերու կարօտակէզ որը սրտով,
եւի՛ր խիսդով, եւի՛ր ոտքի ո՛վ Մայր անուշ, ալ հերիք...
Քանզի, ամա յարունիւն առաւ մեր պաշտելի
Հայրենիք:

1926



2013

14548

1-504

ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ ԳՈՐԾԵՐԸ

- 1.— ԶԱՐԹՈՆՔԻ ՀՈՎԵՐ (սպառած)
- 2.— ՅՈՒՇԵՐ
- 3.— ՄԱՀԱՅՈՒ ՍԷՐԸ, արձակ վէպ իրական կեանքէ,
պատրաստութեան մէջ :

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ

ԱՂՈՐԻԶՈՆ, ԳՐԱՏՈՒՆ Լ. ՃԷՐԱՀԵԱՆ

27 ՐԻԼ ՏԷ ՏՕՄԻՆԻՔԷՆ, ՄԱՐԱԷՅԻ

ԳԻՆ 3 ՖՐԱՆՔ